

L'Adéu, Espanya? de Dolors Genovès

Entrevista a la directora del documental de TV3 que analitza els processos de secessió democràtics del món occidental i que ja han vist més d'un milió de persones

Vols més informació?

93 707 56 62

www.clinicaissa.com

C/ Nou 46-48 · 08301 MATARÓ

LA TEVA ASSEGURANÇA DE SALUT

Tots els serveis mèdics al teu abast

- ▶ Sense cues ni llistes d'espera
- ▶ Totes les proves diagnòstiques que necessitis
- ▶ Els millors especialistes
- ▶ Quota única per a tothom independentment de l'edat i del sexe (edat màxima de contractació 64 anys)

Centre mèdic propi

Noves especialitats incloses a la pòlissa:

**HOMEOPATIA · ACUPUNTURA
PSICOLOGIA · PODOLOGIA**

I ARA TAMBÉ:

Consultoria mèdica telefònica 24 hores.

URGÈNCIES DOMICILIÀRIES

Medicina i infermeria 24 hores 365 dies l'any

M. Dolors Genovès, directora del documental 'Adéu, Espanya?'

"Tracto temes que facin reflexionar la gent sobre el passat per entendre el present i abordar el futur"

Autora del documental *Adéu, Espanya?*, que ja han vist més d'un milió de persones, M. Dolors Genovès ha contribuït amb el fort impacte del seu darrer treball al debat sobre el dret d'autodeterminació, que des de la consulta sobiranista d'Arenys de Munt és a la centralitat de la vida política catalana. Impulsora d'una vintena de reportatges, aquesta periodista que viu a Premià de Dalt i treballa a TV3, ens ha fet reflexionar sobre el nostre passat més immediat amb obres com *Operació Nikolai*, l'assassinat d'Andreu Nin; *L'or de Moscou*, el trasllat de l'or de la República a l'URSS i *Sumaríssim 477*, el judici a Carrasco i Formiguera. Aportant una mirada d'autor sobre el passat i el present, els treballs de Genovès mai deixen indiferent i des dels arxius de la memòria aclareixen, amb documentació i proves, moltes coses que no s'havien explicat.

'ADÉU, ESPANYA?'

S'esperava l'impacte que ha tingut el seu documental *Adéu, Espanya?*, després d'emetre's per Televisió de Catalunya?

Quan vaig pensar en el documental l'estiu del 2008, mentre encara estava treballant en *Topografia de la memòria*, em va semblar que era un tema que

podia interessar la gent. Els esdeveniments següents, van reforçar la proposta. El milió llarg de persones que l'han vist ens diu que aquest cop l'havíem encertat, altres vegades ens equivoquem en la previsió. Una cosa que sí que vaig tenir clara des del principi del projecte és que no es podia emetre en campanya electoral.

Quins objectius es va plantejar quan va decidir rodar aquest documental?

Explicar de manera planera i sòlida els processos de secessió democràtics del món occidental. Hi ha arguments pre-democràtics que atempten contra aquests processos, i el que s'ha de normalitzar és el debat i la reflexió.

Quines diferències hi ha entre els països que surten al documental i la situació de Catalunya amb Espanya?

Que en aquests països al voltant de la secessió hi ha un debat -al carrer, a la universitat, a la política- normalitzat. No s'apel·la a les lleis, sinó a la tradició democràtica. És aquest aprofundiment i qualitat democràtica la que farà possible que algun dia -si així ho volen els ciutadans- Escòcia, Quebec o Grenlàndia tinguin estat propi. Fins i tot, Margaret Thatcher així ho va afirmar. Són unes societats, en aquest sentit, molt més evolucionades. En canvi, a Catalunya hi ha un moviment popular més fort que

bafer disseny
estudi culina i bany

C/ de la Plaça, 18
08330 PREMIÀ DE MAR
Tel i fax 93 752 42 02

Plaça Àngel Guimerà, 12
08340 VILASSAR DE MAR
Tel i fax 93 750 00 07

Disseny amb vidre

FABRICACIÓ I MUNTATGE
D'ALUMINI I PVC

KÖMMERLING®
Sistemes de ventanats

Especialistes en
insonoritzacions

Sant Josep, 16-18
VILASSAR DE MAR
Tel. 649 19 51 29
Tel. 93 750 04 60
www.dissenyambvidre.com

Li abonem 50€
per la seva
finestra antiga

PAGUI SENSE INTERESSOS NI TRÀMITS

en aquests països. Al Quebec, a Escòcia, han estat o són els primers ministres els que impulsen aquest tema, en canvi a Catalunya el lideren els moviments populars, especialment a partir de la consulta sobiranista d'Arenys de Munt. El que costa més és canviar el marc mental, i això ja ha succeït.

Les persones d'aquests països amb qui va parlar, perceben la realitat nacional de Catalunya?

Saben que és una nació, aquesta realitat és per ells un fet, però no entrenen més a fons. Tampoc nosaltres sabem gaires coses sobre Escòcia o el Quebec o Grenlàndia. Però intueixen que el seu marc legal i la seva tradició democràtica pot fer més fàcil la creació d'un estat propi.

Al Quebec, a la capital, vam parlar amb una quebequesa anglòfona contrària a la independència. Però els seus arguments eren convincent i democràtics: el Quebec és membre fundador de la federació canadense i sense el Quebec el Canadà perd identitat. En canvi, quan va fer-se el referèndum del 95, el govern del Canadà va fer servir un altre tipus de discurs: va apel·lar a les estretes relacions afectives que hi ha entre el Quebec i la resta de províncies. És a dir: va pulsar la fibra emocional. Arguments similars també els hem sentit darrerament aquí. Quan ja està demostrat que Catalunya és viable econòmicament, que els individus i les col·lectivitats tenen el dret democràtic de decidir el seu futur, ara es posa l'èmfasi en qüestions que entrenen en l'esfera personal. Jo tinc amics i familiars que viuen arreu del món, i no he trencat cap relació pel fet de pertànyer a Estats diferents.

Si algun mèrit té el documental és que en el seu períple internacional, altra gent no vinculada al tema, s'adona que el tema sí que és present en altres realitats pròximes. Per exemple: la reacció a Amsterdam, va ser que els joves holandesos es van adonar que a Grenlàndia, Quebec, Escòcia o Catalunya hi ha milers de persones que aspiren algun dia a formar

Adéu, Espanya?, el programa més vist

El documental de M. Dolors Genovès, que es va emetre dins l'espai "Sense ficció" de TV3 la nit del passat 3 de juny, va ser el programa més vist a Catalunya amb una audiència mitjana de 733.000 espectadors i una quota del 23,9%. La setmana següent es va tornar a emetre i més de 300.000 persones el van veure.

Adéu, Espanya?, de 90 minuts de durada, és un treball que compara la realitat de Grenlàndia, Escòcia i el Quebec amb Catalunya. Per fer-ho, el documental es pregunta si la secessió és democràtica i si els processos d'independència són jurídics o fruit d'una negociació.

El documental va aconseguir, a més, la millor nit de dijous del 2010 a TV3: 5,5 punts de quota per sobre de la mitjana del altres dijous.

De les dades d'audiència, destaca que el 35,2% de joves fins a 24 anys que en aquells moments miraven la televisió van triar mirar *Adéu, Espanya?*. Per gèneres, el documental va ser vist per un 26,4% d'homes i el 20,1% de dones. També destaca la quota que el documental va obtenir a Barcelona: 28%.

un estat propi. Per a ells això era desconegut.

I quan s'ha projectat a diversos indrets de Catalunya també he pogut copsar que el terme "independència" i el que significa ja no causa temor, ni és reduït de gent molt conscienciada. El que la gent vol saber és com s'hi arribarà. I només hi ha un camí: de manera tranquil·la i democràtica, raonada. Efectivament: el marc mental ha canviat a Catalunya. Tots els sondejos d'opinió parlen d'un empat tècnic entre els defensors i els detractors, però si estudies més a fons aquestes fonts i com formulen la pregunta te'n adones –a diferència del que pensa la gent– que guanya l'opció de tenir un Estat propi perquè l'encaix entre Espanya i Catalunya és un paradigma que després de més de 100 anys d'inter-ho, ja ha caducat.

En els darrers temps, a Catalunya s'ha posat l'independentisme com a eix de la centralitat política.

Com deia, en el cas de Catalunya hi ha una cosa que la diferencia dels altres processos que hem estudiat: els moviments populars en els darrers cinc anys han fet possible normalitzar el debat i han arrossegat a les forces polítiques a definir-se. Ha canviat el marc mental i s'ha mogut la centralitat cap a opcions que semblaven radicals quan de fet no ho eren.

Segons el que ha vist vostè en aquests països on ha enregistrat el documental, quines possibilitats hi ha a Catalunya, però?

La independència unilateral no viola cap llei internacional, si bé tampoc hi ha cap llei que l'empari. Això és el que acaba de dir el Tribunal Internacional de l'Haia pel que fa a la independència de Kosovo. I la Cort Suprema del Canadà ja va dir el 1998 sobre el Quebec, que si el Quebec seguia tot el procediment que marquen les lleis del Canadà per independitzar-se, mai assoliria aquesta fita. Per tant, va opinar que per sobre de les lleis constitucionals hi ha el principi de la democràcia i el respecte a les minories. Els referents internacionals són importants perquè Catalunya i Espanya pertanyen al món de les democràcies avançades, o no?

Veú viable, doncs, la independència de Catalunya en aquest nou marc?

La independència, és a dir, secessionar-se de l'Estat al qual pertanyes, és una qüestió política. Estrictament política. I quan una majoria de ciutadans decideixin donar suport a aquesta possibilitat, aquest serà un procés irreversible.

Amb *Adéu, Espanya?* va rebre desqualificacions.

Sí. I no em van sorprendre. Unes van

Donem vida als sons

Amplifon, líder mundial en solucions auditives, li ofereix:

- **Revisió Auditiva Gratuïta**
- **Prova Gratuïta dels Audiòfons durant 30 dies**
- **Fins a un 20% de Descompte per la compra dels seus Audiòfons**

CENTRE AUDITIU AMPLIFON:
Muralla de Sant Llorenç, 22 - 08302 MATARÓ - Tel. 937 906 103

amplifon
CENTRES AUDITIVS

PTN010

ser fruit del cinisme i d'altres, del desconeixement. Dir que *Adéu, Espanya?* no parlava de federalisme és mentir. El Canadà és una federació, un Estat federal, però al Quebec ja s'han fet dos referèndums per independitzar-se. Gran Bretanya és un Estat reconegut com a plurinacional i, en canvi, hi ha un govern a Edimburg que promou la secessió. És a dir, hi ha nacions que no se senten còmodes ni amb el model federal ni amb el model plurinacional. I les raons són similars: falta de reconeixement, espoli fiscal, no tenir interlocució internacional, poder gestionar els recursos... El Canadà i la Gran Bretanya tenen una llarga tradició democràtica i, malgrat tot, no han acabat d'encaixar de forma òptima la seva realitat plurinacional. Això és el que mostra el documental. Algú pot imaginar-se una Espanya federal, després de la sentència del TC?

I l'altra crítica és que el documental defensava una tesi. És que això és el documental: una mirada sobre un tema, una mirada argumentada i contrastada. Si bé, quan parlem de gèneres estem parlant de convencions –de fet sempre hi ha una mirada ja sigui una informació, un reportatge, una crònica– el documental precisament està lliure d'aquesta exigència.

Sorprès, doncs, com sectors del gremi o institucions que vetllen per l'objectivitat dels mitjans, no coneguïn a fons la formulació dels gèneres, les seves servituds i la seva pròpia expressió. Per dir-ho ras i curt: sense mirada no hi ha documental.

Va rebre pressions de TV3 per aquest documental?

He proposat i he fet una vintena de documentals d'aquesta manera i no he tingut mai problemes en aquest sentit.

Hi ha una certa manca de documentals que tracten els temes polítics. A què és degut?

De vegades es confon la política amb la política partidística. *Adéu, Espanya?* tracta un tema polític, però no ho fa des

LA RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA COL·LECTIVA

M. Dolors Genovès (Barcelona, 1954) es va llicenciar en Ciències de la Informació i Filosofia i Lletres (Història) a la Universitat Autònoma de Barcelona i en Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona. Periodista de TVC i professora de Periodisme Cultural i Documental de Creació a la Universitat Ramon Llull, els seus treballs combinen la recerca periodística i la històrica, per treure a la llum fets del passat amb una mirada pròpia i aclaridora. Els seus documentals a TV3 han destacat per no defugir temes polèmics, com l'assassinat d'Andreu Nin (*Operació Nikolai*), pel qual va rebre el Premi Ajolblanco a l'*audàcia* el 1993, o l'afusellament de Manuel Carrasco i Formiguera a *Sumaríssim 477*, que va provocar accions legals que acabaren amb sentència favorable del Tribunal Constitucional d'Espanya.

Ha obtingut diversos premis, com el Primer Premi Cinema-Rescat a la millor utilització d'imatges d'arxiu per a *Chomón*, Barcelona el 2002, i el Premi a la millor producció per a *Roig i negre* en el Primer Festival Internacional Memòria de Reus (2006).

de cap opció política. Parlar de política és parlar del sistema democràtic, del perfeccionament, de l'aprofundiment. De l'horror i de l'error. Tots els documentals que he fet intenten aprofundir en aquestes qüestions ja sigui posant la lent sobre les relacions hispano-cubanes del segle XIX, la repressió física i política durant la Guerra Civil, o les polítiques de memòria des dels poders públics.

LA NORMALITZACIÓ DE LA MEMÒRIA

La investigació històrica és el gran eix del seu treball.

El passat és la clau per saber del present. Escolto el present i busco el passat per entendre'l. M'ajuda la meua formació com a periodista i com historiadora.

Si algun mèrit té el documental és que en el seu periple internacional, altra gent no vinculada al tema, s'adona que el tema sí que és present en altres realitats pròximes

Els meus documentals donen veu a les investigacions que han fet altres especialistes, és com la cita a peu de pàgina, però sempre inclouen la pròpia investigació i l'aportació de noves dades i interpretacions. Per això, hem treballat a moltíssims arxius d'arreu del món.

Amb *Operació Nikolai* ressegueix l'assassinat d'Andreu Nin.

Stalin dona l'ordre d'assassinar tots els dissidents i Andreu Nin era un dissident de l'ortodòxia stalinista. I agents del NKVD es traslladaren a Barcelona per segrestar-lo. El segrest, empresonament i assassinat de Nin és un episodi més de les purgues dels anys trenta a l'URSS. En aquest cas, la tesi estava clara, el que calia era trobar la documentació que ho acreditava. Els arxius del KGB no són ni eren el 1992, quan vàrem fer amb Llibert Ferri aquesta investigació, d'accés públic. El sistema consistia en presentar un memoràndum on s'explicava amb detall la ruta de la investigació (context, perfil, dates, etc.) i els Serveis de Seguretat Interna de Rússia et posaven un exagent a treballar seguint la pauta que prèviament havies marcat. Hi ha una cosa que cal tenir present, tal com em va dir una arxivera de la Internacional Comunista: tot es desava perquè mai ningú va suposar que algun dia aquests arxius podrien ser consultats.

A *Sumaríssim 477*, sobre el judici i l'execució de Carrasco i Formiguera, també aixeca el nostre passat més recent.

Peluquería Laporta

Posticería

MES DE LA PLANCHA

Plancha de mojado: 39,95€ / Plancha Kooltech: 19,95€

Plancha de viaje: 12,95€

Ampliamos nuestros servicios incluyendo tienda de producto
Siempre trabajando por y para nuestros clientes

AVDA. MARESME, 147 · MATARÓ · T. 93 758 96 29
www.posticeria-laporta.com

Líderes en el mundo de la POSTICERÍA y PELUCAS
(especialistas en Quimioterapia y radioterapia)

OFERTAS SERVICIO PELUQUERÍA

- Lavar y secar: **9,99€**
- Cortar señora: **9,99€**
- Cortar señor+hidratación+gel: **9,99€**
- Color + hidratación: **9,99€**
- Mechas: **9,99€ a 29,99€**

OFERTAS EN EXTENSIONES

Tarifa plana (cortina y queratina) **99,99€**

En aquest documental, mostraven que hem de parlar de la repressió utilitzant el plural: repressions. I si hi ha repressions, hi ha memòries, també en plural. Com deia, en els meus documentals tracto temes que em fan reflexionar, i espero que també altres persones s'hi sumin. Conèixer el passat per entendre el present i poder estar més preparats per abordar el futur.

El documental la va portar al jutge.

Manuel Carrasco i Formiguera era un polític moderat, catalanista i catòlic. Per entendre'ns, anava a missa. I va ser fidel a la República i a la Generalitat quan va esclatar la guerra. No volia abandonar Catalunya, però el conseller Tarradellas li demana que abandoni el país perquè és un objectiu dels anarquistes. I en el seu periple per arribar al País Basc, serà empresonat i afusellat a Burgos després d'un Consell de Guerra Sumaríssim. En la fase d'instrucció, participen falangistes i carlins catalans. El documental de l'any 1994 donava els noms i cognoms d'aquests catalans que van testificar contra Carrasco. Les úniques veus caritatives que van anar a declarar van ser dos diputats del Partido Agrario -una formació molt conservadora- que coneixien Carrasco de la seva etapa com a diputat a les Corts de Madrid. Aquests diputats van posar l'èmfasi en la religiositat de

Carrasco. Tampoc l'Església li va fer costat. El Consell de Guerra el va condemnar perquè era "roig i catalanista".

El documental va provocar accions legals per part dels descendents de dos testimonis. El cas va durar 10 anys fins que, primer el Tribunal Suprem, i després el Tribunal Constitucional ens va donar la raó. La ponent del Tribunal Constitucional que va defensar la rigorositat del documental és l'actual presidenta del Tribunal, la Sra. Emilia Casas.

Quin és el documental que destacaria de tots els seus treballs?

L'or de Moscou (1994) va ser dels més difícils. Molts investigadors d'arreu del món van abusar de la "perestroika" dels arxius russos i l'accés cada vegada era més restringit. Necessitava complementar la informació que ja havia obtingut treballant a l'arxiu de l'Exèrcit Roig. Un arxiu que primera vegada s'obria a una càmera de televisió, la TVC. Va ser un procés molt llarg, que em va dur moltes setmanes de treball. I molta negociació. Però tenia tanta informació sobre les remeses de material bèl·lic que la URSS enviava a la República a canvi de l'or del Banc d'Espanya, que el problema següent era com sintetitzar-ho, fer-ho comprensible i adaptar-ho al llenguatge audiovisual. Va ser un gran repte. De fet, investigadors de Londres, Madrid o Ber-

lín han aprofitat part del material que no vaig poder incloure.

Quins projectes de futur està treballant actualment?

Des de l'any 1992 que faig sense pausa documentals. En porto una vintena. A vegades necessites un moment de reflexió per abordar altres propostes, per agafar una nova embranzida, nous temes de treball. I aquest és ara el moment en el qual em trobo.

En tot cas, sigui quin sigui el proper tema que abordaré sempre he tingut present que treballar a TVC és un privilegi i, per tant, l'aposta que triï serà sempre de risc i de repte. Que pugui interessar a un col·lectiu exigent. L'únic que puc assegurar és que el faré amb honestat.

Quina relació té amb el Maresme?

Vaig néixer a Barcelona i el 1980 ens vàrem traslladar a viure al Maresme. El meu pare ens va suggerir que miréssim Premià de Dalt i ens hi vam quedar. D'això ja fa 30 anys. En tot aquest temps, la vila s'ha anat transformant, com ho ha fet tot el Maresme, començant per la seva capital, Mataró. Per la meua família, el centre és ara Mataró, com abans ho era Barcelona. I això ens fa entendre que també les centralitats topogràfiques canvien.

Text: Albert Calls / Fotos: Enric Puche

DOCUMENTALS REALITZATS PER M. DOLORS GENOVÈS:

- *Dalí* (TVC, 1985).
- *In memoriam* (TVC, 1986).
- *Operació Nikolai* (TVC, 1992).
- *1968* (TVC, 1993).
- *L'or de Moscou* (TVC, 1994).
- *Sumaríssim 477* (TVC, 1994).
- *4 dies de novembre* (TVC, 1995).
- *Després del diluvi* (TVC, 1995).
- *Cambó* (TVC, 1996).
- *Cuba, sempre fidelíssima* (TVC, 1998).
- *Sapientíssims* (TVC, 2000).
- *Chomón* (TVC, 2001).
- *Joan March, els negocis de la guerra* (TVC, 2003).
- *Els viatges de Mona Lisa* (La Productora/TVC, 2003).
- *Abecedari Porcioles* (TVC, 2004).
- *Roig i Negre* (TVC, 2006).
- *Entre el jou i l'espasa* (TVC, 2007).
- *Topografia de la memòria* (TVC/Lavinia, 2008).
- *Adéu, Espanya?* (TVC-Brutal Media, 2010).

COMPREM R

Aprofita't de l'actual preu de l'or!
Desfes-te de totes aquelles joies usades o trencades que tens al calaix.
Treu brillantor als vells records...

TENIM ELS MILLORS PREUS DEL MERCAT

També t'ofereim la possibilitat de disposar de diners al moment a canvi de les teves joies com a garantia (opció recompra)

Et regalem

20€ per 20gr

50€ per 50gr

100€ per 100gr

presentant aquest anunci*

A MATARÓ
Cami Ral, 494 (a 100 m Delegació Hisenda)
T. 93 756 21 67

A PREMIÀ DE MAR
C/ Mossèn Jacint Verdaguer, 77
T. 93 751 16 70

estel d'OR
experts des de 1980

* OFERTES NO ACUMULABLES